

ACC. N:R. 3755

Landskap: Skåne Upptecknat av: Edwin Ekström
Härad: Skrytt Adress: Kungstorp.
Socken: St. Hammar o. Reng Berättat av:
Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

1

Uppteckningen rör Frågor om offer mot sjukdom.
Något slags offerträd eller offerkälla har mig
veteligen aldrig förekommit i St. Hammars
Församling. Men vid den gamla ödekyrkan
stodo förr i tiden två urholkade stenar, en
på var sida om kyrkodörren. Man har berät-
tat att det var vigvatten i dessa stenar under
katolska tiden och kyrkobesökarna brukade
lestänka sig med detta vatten i det tron
att det vore hälsoamt och lycksbringande.
Gamla människor ha berättat för mig att
i deras ungdom trodde man fortfarande på
någon slag undergörande kraft i det regn-

Skriv endast på denna sida!

8 10.

vatten, som samlades i stenarna. Många personer, fastän somliga i hemlighet, fortbjoro att stänka av detta vatten på sig. Det kunde också hända att någon i all tysthet då ringen såg på, nedlade en slant i vattuet. Men det var nog ej alla som trodde på troll-dou, för slantarna kommo nämligen hastigt bort. Som barn minnes jag mycket väl dessa riqvattensstenar. Jag var en gång vid ödekyrkan i sällskap med en kusin och min faster. Min kusin som var jämnårig med mig sprang bort till stenarna och hittade några kopparmynt i den ene av dem. Tydligt över pennningarna kom han och visade vad han hittat i vattuet i stenen. Faster blev rent förskräckt. Han måste lägga slantarna tillbaka ögonblickligen. Kon-

nars kunde det hända någonting mycket
förfärligt sade faster. Vi skulle i stället
doppa båda händerna i vattuet i stenarna.
Vad det var för något farligt som kunde
hända om man tog slantarna förstodo ej
vi barn, ej heller förstodo vi vad det skul-
le vara bra för att doppa händerna i
vattuet. Men vi voro vinste icke de enda
barn, som hade fått doppa i vattuet. Det
tröddes nämligen vara ett säkert skydd
för s. k. "engelska sjukkan". Senare fingo
vi också veta att slantarna, som lägo i
vattuet, lagts där av någon sjuk män-
niska i tron att det skulle hjälpa mot
plågor och eventuellt leda till bot. Om
nu någon tog dessa pennningar så kun-
de det hända att han fick den personens sjuk-

4)

Ståne
Ståts

3755

Obi. ~~platan~~
Ståns ~~stopp~~

St. Lammars. Reng, pp. 1933

dom, som hade lagt dit pengarna i viguet
pensstennarna. Visst icke alla människor
men många trodde så. Stenarna äro borta
nu för några år sedan och komma väl ald-
rig tillbaka till sin rätta plats mera.

I Rengs församling närmare bestämt
"Glämsunge" by nere vid kassstranden kvar-
står ruiner och gamla träd av en gård, gam-
legård eller spökgården kallad. Vid denna
gård växer en s. k. offertorn, ett träd som
är mycket egendomligt både till växtträtt
och utseende. Hur gammalt trädet är kan
icke med bestämdhet angivas, men det är
säkert mycket gammalt och har nog varit
på platsen innan gården, som nu är ruiner,
byggdes där. Till detta träd har nog för i
tiden offrats mycket, vad vet man icke

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FÖLKMINNES-
ARKIV

4

med säkerhet. Säggen följer att ^{det} var inga goda makter som bodde i trädet och det i en owlägsen tid tillbaka offrats människor vid detta träd. Vad som är sanning om offer vid detta träd vet ingen, men ännu i denna dag tror man att det vållar sjukdom och kanske död om man bryter kvistar av trädet eller äter av dess bär.

En gammal sed härnere var även behand- ling av vårtor. Man skulle gnida dem 12 gånger med en fläskväle, därefter skulle man gräva ner fläskvälen på en plats, som man icke kom att gå fram över förrän fläskvälen var upprutten. Ett helvt års tid ansågs räcka. Det ansågs av många vara ett säkert medel och har nog provats av många människor.

Medel
mot
vårtor

Det troddes även att döda människor, i synnerhet drunknade som flötoiland, "strandras-kare;" kunde sända sjukdom över folk. Där var det ingen annan råd än att få tag på en s. k. klok gubbe som mot riktig ersättning åtog sig att läsa vid den dödes grav en mörk natt. Om det nu var vid rätt grav och om den kloke läst länge nog, så påstod de att sjukdomen gav med sig med detsamma. Troligen skulle läringen och vaksan vid gravarna vara något slags offer, som curier att blidka den döde. Att lukta på blommor, som växte på en kyrkogård ansågs också vara farligt för hälsan. Men om någon lutat till sig sjukdom på de "dödas blommor" så skulle han eller hon plantera en blomma i närheten av det ställe där man lutat

"Strand-
washare"
- påvände
sjukdom
över folk.

Att lukta
på blommor
på kyrkogård
farligt för
hälsan.

sig sjukdommen, så skulle allt bli bra igen med det samma.

Tandvärk botades på flera olika sätt. Ett av dem tillgick så att man skaffade grenar av en hyll som växte i en gammal pil. Grenarna skalades och av barken gjordes medelst en hammare en tuggloss. Denna tuggloss skulle läggas till den sjuka tanden en god stund. Därefter skulle den sjuka kasta tugglossen helst i en bäck med rinnande vatten och spotta tre gånger. Om nu "hyllelussen" följde med vattnet bort, så troddes även tandvärken försvinna.

Till att förebygga alla slags sjukdommar ansåg rökelse vara bra. Den person, som man ville freda ^{för} sig och skada, skulle rökas med rö- blandad rökelse. Slut.

Medel mot
tandvärk.

Förebygga
sjukdommar
- rökelse.

3755

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

S. H. J.

8

Länder kärmed några anteckningar och
hoppas jag de äro till belägenhet. Jag berättar
så sanningsenligt jag kan berätta sådana saker

Jag är tacksam att få en ny prägelista för
det här arbetet roar mig mycket. Bräde Hög-
dragsgivare får naturligtvis bortse från
att jag endast är en vanlig arbetare och således
ej skriver så bra som det skulle vara.

Högaktuingsfullt

Edvin Ekström

S. Hammar

Kungstorps